

School Libraries and Resource Centers Section

UNESCO-v Manifest za školske knjižnice

Školska knjižnica pruža obavijesti i spoznaje bitne za uspješno uključivanje u suvremeno društvo koje se temelji na znanju i informacijama. Školska knjižnica omogućuje učenicima stjecanje vještina za doživotno učenje, razvija njihovu maštu i pomaže im da postanu odgovorni građani.

Zadaća školske knjižnice

Školska knjižnica pruža pomoć pri učenju, nudi knjige i ostalu građu koja omogućava svim članovima školske knjižnice da razviju kritičko mišljenje i postanu stvarni korisnici obavijesti, u svim oblicima i putem svih medija. Školska knjižnica povezuje se s drugim knjižnicama i informacijskim mrežama, poštujući načela UNESCO-vog Manifesta za narodne knjižnice. Knjižnično osoblje potiče uporabu knjiga i drugih izvora informacija, od umjetničkih do dokumentarnih, od tiskanih do elektroničkih, u knjižnici i izvan nje. Ovi izvori obogaćuju i dopunjuju knjige, nastavnu građu i metodologije rada.

Dokazano je da suradnja knjižničara i učitelja utječe na to da učenici postignu višu razinu pismenosti, čitanja, učenja, rješavanja problema i svladavanja informacijskih i komunikacijskih vještina.

Svim članovima školske zajednice, bez obzira na dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik, profesionalni i društveni položaj, moraju se pružiti jednake usluge. Posebne usluge i građa moraju se osigurati onima koji nisu u mogućnosti koristiti uobičajene knjižnične usluge i građu.

Korištenje usluga knjižnice i pristup zbirkama mora se temeljiti na Općoj deklaraciji UN-a o ljudskim pravima, a korisnik ne smije biti izložen bilo kakvom obliku ideološke, političke ili vjerske cenzure, kao ni tržišnim pritiscima.

Financiranje, pravni propisi i mreže

Školska knjižnica je osnova svake dugoročne strategije razvoja pismenosti, obrazovanja, pružanja informacija, gospodarskog, društvenog i kulturnog razvoja. Za rad školskih knjižnica odgovorne su lokalna, regionalna i državna uprava koje, shodno tome, moraju izraditi odgovarajuće pravne propise i utvrditi razvojne planove. Financiranje školske knjižnice - za stručno osoblje, nabavu građe i opremu - mora biti redovito i dostatno, a knjižnične usluge besplatne.

Školska knjižnica surađuje s ostalim knjižnicama na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini i sastavni je dio informacijske mreže.

Kada školska knjižnica dijeli sredstva i izvore s drugim vrstama knjižnica, npr. narodnom knjižnicom, jedinstveni ciljevi školske knjižnice moraju biti priznati i zadržani.

Ciljevi školske knjižnice

Školska knjižnica je sastavni dio obrazovnog procesa.

Temeljne zadaće školske knjižnice, bitne za razvijanje pismenosti, informatičke pismenosti, poučavanja, učenja i kulture, su sljedeće:

- potpora obrazovnim ciljevima i zadacima zacrtanim u nastavnom planu i programu škole;
- poticanje trajnih čitateljskih navika i uživanja u čitanju i učenju;
- omogućavanje stjecanja stvaralačkog iskustva pri korištenju i kreiranju informacija kao pomoć pri učenju i razumijevanju, te poticanju mašte i uživanja u čitanju;
- poticanje svih učenika da nauče i koriste vještine koje će im pomoći pri vrednovanju i korištenju informacija, bez obzira na njihovu vrstu, količinu i izvor, kao i razvijanje osjećaja za način komuniciranja unutar zajednice;
- osiguravanje pristupa lokalnim, regionalnim, nacionalnim i globalnim izvorima i mogućnostima koje će učenicima omogućiti doticaj s različitim idejama, iskustvima i stavovima;
- organiziranje aktivnosti koje potiču kulturnu i društvenu svijest;
- suradnja s učenicima, nastavnicima, administrativnim osobljem i roditeljima radi postizanja ciljeva škole;
- promicanje načela da su sloboda mišljenja i slobodan pristup informacijama preduvjeti za uspješno i odgovorno sudjelovanje u građanskom demokratskom društvu;
- promicanje čitanja i promicanje korištenja školske knjižnice u školskoj i široj društvenoj zajednici.

Školska knjižnica će ispunjavati te ciljeve razvojnom politikom i unapređenjem službi, odabirom i prikupljanjem grade, osiguravanjem fizičkog i intelektualnog pristupa odgovarajućim izvorima informacija, poučavanjem i zapošljavanjem stručnog osoblja.

Osoblje

Školski knjižničar je član stručnog osoblja, odgovoran za vođenje i planiranje rada u školskoj knjižnici, a pomaže mu odgovarajuće osoblje gdje je i koliko je to moguće, zajednički radi s ostalim članovima školske zajednice i povezuje se s narodnim i drugim knjižnicama.

Unutar nacionalnog, pravnog i financijskog okvira, uloga školskoga knjižničara razlikovat će se ovisno o materijalnim mogućnostima, nastavnom planu i programu škole. Unutar tog specifičnoga konteksta, postoje opća znanja: o gradi, knjižnici, informacijskom menadžmentu i poučavanju koja su neophodna ukoliko školski knjižničar želi učinkovito razvijati i obavljati knjižničku djelatnost.

U rastućem informatičkom okruženju, školski knjižničar mora planirati i znati koristiti različite informacijske vještine, te u tome poučiti i nastavnike i učenike. Zbog toga se mora neprestano stručno usavršavati.

Rad i upravljanje

Za osiguravanje učinkovitog i odgovornog rada potrebno je sljedeće:

- rad školske knjižnice mora se organizirati tako da se jasno definiraju ciljevi, prioriteta i usluge u odnosu na nastavni plan i program;
- organizacija rada i vođenje školske knjižnice moraju biti u skladu sa standardima struke;
- svim članovima školske zajednice mora biti osigurano korištenje usluga školske knjižnice koja djeluje unutar lokalne zajednice;
- mora se poticati suradnja s nastavnicima, upravom škole, administrativnim osobljem, roditeljima, ostalim knjižničarima i informacijskim stručnjacima, te lokalnim i društvenim skupinama.

Provođenje Manifesta

Pozivaju se vlade da putem svojih ministarstava odgovornih za obrazovanje razvijaju strategiju, vode politiku i donose planove u koje će biti ugrađena načela ovoga Manifesta. U planove treba uključiti i širenje Manifesta putem osnovnih programa školovanja učitelja i knjižničara, kao i programa stalnog stručnog usavršavanja

Prevele:

Vida Milek, Srednja škola Samobor

Vesna Kranjec-Cižmek, Srednja škola Krapina